

## นิพนธ์ต้นฉบับ

## มูลค่าการใช้ประโยชน์ของป่าที่สถานีวนวัฒนวิจัยหนองคู จังหวัดสุรินทร์

## Non-timber Forest Products Utilization Value at Nong Khoo Sivicultural Research Station, Surin Province

ฐานันดร เพชรดี<sup>1,2</sup>Thanandorn Petchdee<sup>1,2</sup>สันติ สุขสาธิต<sup>1\*</sup>Santi Suksard<sup>1\*</sup><sup>1</sup>คณะวนศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Faculty of Forestry, Kasetsart University, Chatuchak, Bangkok 10900, Thailand

<sup>2</sup>สำนักการอนุญาต กรมป่าไม้ ลาดยาว จตุจักร กรุงเทพฯ 10900

Permission Bureau, Royal Forest Department, Ladyao, Chatuchak, Bangkok 10900

\*Corresponding Author, E-mail: fforsss@ku.ac.th

รับต้นฉบับ 7 พฤษภาคม 2561

รับลงพิมพ์ 8 มิถุนายน 2561

## ABSTRACT

The objectives of this study were socio-economic conditions and general information, the amount of non-timber forest products utilization, the value of non-timber forest products utilization, the processing and value added to non-timber forest products for commercial purposes of the villagers who lived in their communities nearby Nong Khoo Research Station. This research also studied about market trade of non-timber forest products at the Sonsongbai local community market. There were 3 sets of designed questionnaire for data collecting from 2 groups of 1) 300 households lived in their communities nearby Nong Khoo Research Station 2) and 4 main traders at Sonsongbai local community market. Statistical analysis were descriptive and quantitative such as frequency, percentage, minimum, maximum and mean.

The result of this study indicated that 73.00 percent of the sample villagers were female with their average age was 51.67 years, 49.33 percent graduated primary school and their major occupation were farmer of 57.33 percent. Average annual household income was 139,825.67 baht and 80.33 percent indebtedness. The average size of their landholding was 9.73 rai. They had received information about forest resources of 66.00 percent. Those who had knowledge about forest law related to non-timber forest products gathered in the national reserved forest at the high level of 54.33 percent. There were 11 types of non-timber forest products being gathered: firewood, bamboo, bamboo shoots, forest fruits, forest vegetables, mushroom, insects and products from insects, resin and gum, small animals and herbs. The total net annual value of their gathered was 4,393,714.09 baht, an average annual household income was 14,645.71 baht. Processing of non-timber forest products for commercial purpose had firewood processing to be charcoal and

sold for their family income. While forest product traders at Sonsongbai local community market were mainly operated on their own between 8.00 am to 5.00 pm. The non-timber forest products had sold consist of 41 categories for all seasonal.

**Keywords:** value, non-timber forest products, Nong Khoo sivicultural research station

## บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไป ปริมาณการใช้ประโยชน์ของป่า มูลค่าการใช้ประโยชน์ของป่า การแปรรูปของป่าเพื่อการค้าของราษฎรที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีอาณาเขตติดต่อกับสถานีวนวัฒนวิจัยหนองคู และศึกษาการตลาดของการค้าของป่าที่ตลาดชุมชนสนสองใบ โดยใช้แบบสัมภาษณ์ทั้งหมด 3 ชุด เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ราษฎรที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีอาณาเขตติดต่อกับสถานีวนวัฒนวิจัยหนองคู จำนวน 300 ครัวเรือน และ 2) ผู้ประกอบการค้าของป่าที่ตลาดชุมชนสนสองใบ จำนวน 4 ราย และนำข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาโดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และค่าเฉลี่ย

ผลการศึกษาพบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.00 มีอายุเฉลี่ย 51.67 ปี จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 49.33 มีอาชีพหลักเกษตรกรกรรม ร้อยละ 57.33 มีรายได้เฉลี่ย 139,825.67 บาท/ปี/ครัวเรือน และมีหนี้สิน ร้อยละ 80.33 มีที่ดินถือครองเฉลี่ย 9.73 ไร่ เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ ร้อยละ 66.00 มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้วาดด้วยการเก็บหาของป่าในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 54.33 มีการเก็บหาของป่ามาใช้ประโยชน์ทั้งสิ้น 11 ประเภท ได้แก่ ไม้พื้น ไม้ไฟ หน่อไม้ ผลไม้ป่า พืชผักป่า เห็ด พืชกินหัว เมล็ดและผลผลิตจากเมล็ด ชันและยางไม้ สัตว์ขนาดเล็ก และสมุนไพร มีมูลค่าสุทธิทั้งหมดเท่ากับ 4,393,714.09 บาท/ปี เฉลี่ยต่อครัวเรือนละ 14,645.71 บาท/ปี การแปรรูปของป่าเพื่อการค้า พบว่า ราษฎรมีการนำไม้พื้นไม้ที่เก็บหาได้มาแปรรูปเป็นถ่านไม้ เพื่อจำหน่าย ทำเป็นอุตสาหกรรมภายในครัวเรือน และในส่วนของผู้ประกอบการค้าของป่าที่ตลาดชุมชนสนสองใบส่วนใหญ่ประกอบกิจการคนเดียว ขายตั้งแต่เวลา 8.00 น. ถึง 17.00 น. ของป่าที่นำมาจำหน่ายมีทั้งหมด 41 รายการ เป็นของป่าที่ออกตามฤดูกาล

**คำสำคัญ:** มูลค่า ของป่า สถานีวนวัฒนวิจัยหนองคู

## คำนำ

ปัจจุบันการเก็บหาของป่า (non-timber forest products: NTFPs) ของราษฎรเป็นเรื่องที่ยากลำบาก เนื่องจากมีการบังคับใช้กฎหมายที่เข้มงวด โดยเฉพาะในหลายพื้นที่ที่มีป่าชุมชน มักประสบปัญหา ความขัดแย้งระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน เมื่อความต้องการของราษฎรกับการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐสวนทางกัน ส่งผลให้เกิดปัญหาการบุกรุกป่าเพื่อขยายพื้นที่ทำกิน การลักลอบล่าสัตว์ป่า หรือแม้กระทั่งการ

เก็บหาของป่าโดยมิได้รับอนุญาต ทั้งนี้ยังมีพื้นที่ป่าที่มีระบบการจัดการป่าไม้อยู่ภายใต้หลักการการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐกับภาคประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ราษฎรสามารถเข้าไปเก็บหาของป่าได้โดยมีการกำหนดกฎกติกาภายใต้กรอบกฎหมาย ซึ่งกำหนดโดยเจ้าหน้าที่ของรัฐ ผู้นำชุมชน และการรวมกลุ่มของราษฎรในพื้นที่ เพื่อการบริหารจัดการให้มีการใช้ประโยชน์จากป่าได้อย่างยั่งยืน

สถานีวนวัฒนวิจัยหนองคู จังหวัดสุรินทร์ ตั้งอยู่บนพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าฝ้ายห้วยกำไศ และ

ป่าสงวนแห่งชาติ ป่าฝั่งซ้ายห้วยทับทัน แปลงที่ 1 ภายใต้การดำเนินงานของกรมป่าไม้ (กรมป่าไม้, 2556) เป็นพื้นที่ตัวอย่างที่เปิดโอกาสให้ราษฎรสามารถเข้าไปใช้ประโยชน์จากการเก็บหาของป่าเพื่อการดำรงชีพ และสร้างรายได้ให้แก่ครัวเรือน โดยมีการกำหนดกฎกติกาภายใต้กรอบกฎหมาย ที่เป็นข้อตกลงระหว่างหัวหน้าสถานีวนวัฒนวิชัยหนองคู ผู้นำชุมชน และราษฎรในพื้นที่ ซึ่งผลผลิตของป่าที่นำมาใช้ประโยชน์มีหลากหลายชนิด และรูปแบบการใช้ประโยชน์ที่แตกต่างกันไป บริเวณของพื้นที่สถานีวนวัฒนวิชัยหนองคูที่ติดกับถนนสายสุรินทร์ – สังขะ เป็นที่ตั้งของตลาดชุมชน มีการจัดจำหน่ายของป่าที่ราษฎรเก็บหาได้จากสถานีวนวัฒนวิชัยหนองคู รวมถึงจากพื้นที่ใกล้เคียง มีการบริหารจัดการโดยคณะกรรมการตลาดชุมชน ในอดีตตลาดค้าของป่าจะตั้งอยู่บริเวณไหล่ทาง ส่งผลให้ การสัญจรไปมาของรถในบริเวณดังกล่าวติดขัดและมักเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง ภายหลังจึงได้รับความอนุเคราะห์เพื่อสถานที่จากหัวหน้าสถานีวนวัฒนวิชัยหนองคู ให้ย้ายตลาดมาอยู่ในบริเวณดังกล่าวจวบจนปัจจุบัน (จส.100, 2560) จากที่กล่าวมาของป่ามีบทบาทกับการใช้ชีวิตของราษฎรที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีอาณาเขตติดต่อกับสถานีวนวัฒนวิชัยหนองคู โดยการศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไป ปริมาณการใช้ประโยชน์และมูลค่าการใช้ประโยชน์ของของป่า การแปรรูปของป่าเพื่อการค้าของราษฎรที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีอาณาเขตติดต่อกับสถานีวนวัฒนวิชัยหนองคู จังหวัดสุรินทร์ และเพื่อศึกษาการตลาดของการค้าของป่าที่ตลาดชุมชนสนสองใบ ตำบลทับทัน อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผน บริหารจัดการทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ให้มีความเหมาะสมเพียงพอต่อความต้องการของราษฎร และราษฎรสามารถนำของป่ามาใช้ประโยชน์ได้อย่างยั่งยืน ตลอดจนทำให้ราษฎรได้ตระหนักถึงคุณค่าและความสำคัญของป่าที่มีต่อการรักษาสมดุลทางระบบนิเวศธรรมชาติและการดำรงชีพของราษฎร

## อุปกรณ์และวิธีการ

อุปกรณ์ที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์ กระดาษและอุปกรณ์เครื่องเขียน เครื่องคอมพิวเตอร์พร้อมอุปกรณ์ต่อพ่วง กล้องถ่ายรูป และเครื่องมือสื่อสาร

### การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำการศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ (secondary data) โดยศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับมูลค่าทางเศรษฐศาสตร์และการใช้ประโยชน์จากของป่ารวมถึงทำการสำรวจสภาพพื้นที่และเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานโดยทั่วไป เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาและกลุ่มตัวอย่าง โดยค้นคว้าจากเอกสารทางวิชาการ รวมถึงจากการสอบถามจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการตลาดชุมชน เป็นต้น

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (primary data) ได้จากการใช้แบบสัมภาษณ์ทั้งหมด 3 ชุด ที่ผ่านการตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา และตรวจแก้ไขความเที่ยงตรงในเนื้อหาแล้ว มาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์มี 3 ชุด ดังนี้ ชุดที่ 1 ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสภาพเศรษฐกิจและสังคม ข้อมูลปริมาณการใช้ประโยชน์ของป่า และมูลค่าการใช้ประโยชน์ของป่า ชุดที่ 2 ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการแปรรูปของป่าเพื่อการค้า และชุดที่ 3 ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการตลาดของการค้าของป่าที่ตลาดชุมชนสนสองใบ

### ขนาดของประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรและการสุ่มตัวอย่างของราษฎรที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีอาณาเขตติดต่อกับสถานีวนวัฒนวิชัยหนองคู จังหวัดสุรินทร์ รวม 8 ชุมชน ได้แก่ ชุมชนบ้านหนองคู ชุมชนบ้านโคกกระโดน ชุมชนบ้านดาโปง ชุมชนบ้านสหมิตร ชุมชนบ้านโคกยาง ชุมชนบ้านกระเทียม ชุมชนบ้านเลิศจวน และ ชุมชนบ้านขามพัฒนา เพื่อเก็บแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1 พบว่า มีจำนวนประชากรที่อาศัยอยู่จริงรวม 1,038 ครัวเรือน (ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ใหญ่บ้าน) ทำการคำนวณหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสม

โดยใช้หน่วยวิเคราะห์ระดับครัวเรือน ใช้สูตรของ Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 ได้ขนาดตัวอย่างในการศึกษา จำนวน 289 ครัวเรือน แต่ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยเก็บตัวอย่างทั้งหมด 300 ครัวเรือน จากนั้นคำนวณหาจำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่ต้องการศึกษาในแต่ละชุมชน โดยใช้สูตรการกระจายตามสัดส่วน (proportional allocation) ได้จำนวนครัวเรือนที่ศึกษาแยกตามรายชื่อชุมชนดังนี้ 1) ชุมชนบ้านหนองคู จำนวน 33 ครัวเรือน 2) ชุมชนบ้านโคกกระโดน จำนวน 43 ครัวเรือน 3) ชุมชนบ้านคาโปงจำนวน 29 ครัวเรือน 4) ชุมชนบ้านสหมิตร 23 ครัวเรือน 5) ชุมชนบ้านโคกยาง จำนวน 14 ครัวเรือน 6) ชุมชนบ้านกระหมี่ จำนวน 39 ครัวเรือน 7) ชุมชนบ้านเลิศจังหวัด จำนวน 53 ครัวเรือน และ 8) ชุมชนบ้านขามพัฒนา จำนวน 66 ครัวเรือน เมื่อได้จำนวนครัวเรือนตัวอย่างที่ต้องการศึกษาในแต่ละชุมชนแล้ว ผู้วิจัยจะสุ่มเลือกครัวเรือนที่จะสัมภาษณ์ด้วยวิธีการสุ่มแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) โดยการจับสลากตามเลขที่บ้าน

2. ประชากรและการสุ่มตัวอย่างเพื่อทำการเก็บแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2 ทำการสัมภาษณ์ราษฎรกลุ่มตัวอย่างทุกรายที่ระบุว่ามีารแปรรูปของป่าเพื่อการค้าในแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 1

3. ประชากรและการสุ่มตัวอย่างเพื่อทำการเก็บแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 3 ทำการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการจำนวน 4 ราย ที่เป็นผู้ค้าประจำ จากการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นของตลาดชุมชนสนสองใบ

### การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (descriptive analysis) เป็นการอธิบายถึงสภาพทั่วไปด้านเศรษฐกิจและสังคม การใช้ประโยชน์ของป่า การแปรรูปของป่า และการค้าของป่าและการตลาดของการค้าของป่า โดยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติอย่างง่าย เช่น ค่าความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percent) ค่าเฉลี่ย (average) ค่าสูงสุด (maximum) และค่าต่ำสุด (minimum)

2. การประเมินมูลค่าการใช้ประโยชน์ของป่า ใช้มูลค่าตลาดในการประเมินค่าอยู่ในรูปของ “มูลค่าสุทธิ” (สำนักวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้ และ ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์, 2541); (เจนจิรา และ สันติ, 2557) โดยมีรายละเอียดดังนี้

มูลค่าสุทธิ = มูลค่าของป่าที่หามาได้ - ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมด

มูลค่าของป่าที่หามาได้ = (ปริมาณของป่าที่ให้บริการในครัวเรือน × ราคาตลาด) + (ปริมาณของป่าที่ขาย × ราคาขาย)

ค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นทั้งหมด = ค่าใช้จ่ายในการให้ไม้มาซึ่งของป่าทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน + ค่าใช้จ่ายในการขายของป่าทั้งที่เป็นตัวเงินและไม่เป็นตัวเงิน

ค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงินและค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นตัวเงิน เป็นค่าใช้จ่ายที่จะต้องรวมเข้าในการประเมินมูลค่าสุทธิของมูลค่าการใช้ประโยชน์ของป่า สำหรับค่าใช้จ่ายที่เป็นตัวเงิน ได้แก่ ค่าจ้างแรงงาน (300 บาท/วัน) และค่าใช้จ่ายที่ไม่เป็นตัวเงิน ได้แก่ ค่าเสียโอกาสของราษฎรในครัวเรือน และค่าสึกหรอของเครื่องมือหรืออุปกรณ์ ในส่วนของค่าสึกหรอของเครื่องมือหรืออุปกรณ์จะคิดในรูปของค่าสึกหรอของเครื่องมือหรืออุปกรณ์ต่อวัน (วุฒิพล, 2557)

## ผลและวิจารณ์

### ข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และข้อมูลทั่วไป

จากการศึกษาข้อมูลทางด้านเศรษฐกิจและสังคมและข้อมูลทั่วไปของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง มีรายละเอียดดังนี้

เพศของราษฎร พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย กล่าวคือ เป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.00 และเป็นเพศชาย ร้อยละ 27.00

อายุ พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่างมีอายุเฉลี่ย 51.67 ปี โดยคนที่มีอายุมากที่สุด คือ 89 ปี และอายุน้อยที่สุด คือ 18 ปี ซึ่งช่วงอายุของราษฎรที่พบมากที่สุด คือ 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 32.33 รองลงมาคือ

ช่วงอายุมากกว่า 60 ปี, 41-50 ปี, 31-40 ปี และน้อยกว่า หรือเท่ากับ 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.67, 23.67, 12.67 และ 7.67 ตามลำดับ

ระดับการศึกษา พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา คิดเป็น ร้อยละ 49.33 รองลงมาคือ ไม่ได้รับการศึกษา ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ระดับปริญญาตรี ระดับอนุปริญญา/ปวส. และระดับ ปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 24.00, 14.00, 9.67, 2.00, 0.67 และ 0.33 ตามลำดับ

อาชีพหลัก พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 57.33 รองลงมาประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป อาชีพอื่น ๆ (แม้บ้าน เกือบของเก่า ขับรถรับจ้าง เชื้อผ้า พนักงานบริษัท) อาชีพ ค้าขายและข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 19.00, 11.00, 9.00 และ 3.67 ตามลำดับ

อาชีพรอง พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ ร้อยละ 57.33 มีอาชีพรอง และร้อยละ 42.67 ไม่มี อาชีพรอง

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน พบว่า ราษฎร กลุ่มตัวอย่างมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 4.25 คน โดยมีจำนวนสมาชิกในครัวเรือนมากที่สุด คือ 12 คน และ น้อยที่สุด คือ 1 คน จำนวนสมาชิกในครัวเรือนที่พบ มากที่สุด คือ 1-5 คน คิดเป็น ร้อยละ 75.00 รองลงมา มีจำนวนสมาชิกในครัวเรือน 6-10 คน และตั้งแต่ 11 คน ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 24.67 และ 0.33 ตามลำดับ

รายได้ในครัวเรือน พบว่าครัวเรือนของราษฎร กลุ่มตัวอย่างมีรายได้เฉลี่ย 139,825.67 บาท/ปี โดยมี รายได้สูงสุด 1,344,000 บาท/ปี และรายได้ต่ำสุด 11,100 บาท/ปี โดยส่วนใหญ่มีรายได้ในครัวเรือนน้อย กว่า 100,000 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมา มีรายได้ในครัวเรือน 100,000 -200,000 บาท/ปี และ มากกว่า 200,000 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 30.00 และ 16.67 ตามลำดับ

รายจ่ายในครัวเรือน พบว่าครัวเรือนของราษฎร กลุ่มตัวอย่างมีรายจ่ายเฉลี่ย 103,881.85 บาท/ปี โดยมี

รายจ่ายสูงสุด 1,200,000 บาท/ปี และรายจ่ายต่ำสุด 8,660 บาท/ปี โดยส่วนใหญ่มีรายจ่ายในครัวเรือนน้อยกว่า 100,000 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 90.00 รองลงมา มี รายจ่ายในครัวเรือน 100,000-200,000 บาท/ปี และ มากกว่า 200,000 บาท/ปี คิดเป็นร้อยละ 7.00 และ 3.00 ตามลำดับ

สถานะทางการเงิน พบว่าครัวเรือนของราษฎร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีหนี้สิน คิดเป็นร้อยละ 80.33 โดยทำการกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้าน และธนาคารเพื่อ การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร รองลงมารายได้ พอติดกับรายจ่าย และมีเงินออม คิดเป็นร้อยละ 10.00 และ 9.67 ตามลำดับ

การถือครองที่ดิน พบว่าครัวเรือนของราษฎร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีที่ดินเป็นของตนเอง คิดร้อยละ 98.67 โดยมีที่ดินถือครองเฉลี่ย 9.73 ไร่ มากที่สุด 46 ไร่ และน้อยที่สุด 0.125 ไร่ ราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีที่ดิน 1-10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมามีที่ดิน มากกว่า 10 ไร่ และมีน้อยกว่า 1 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 33.00 และ 15.67 ตามลำดับ และมีเพียงร้อยละ 1.33 ที่ไม่มี ที่ดินถือครองเป็นของตนเอง

การรับรู้ข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับทรัพยากร ป่าไม้ พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 66.00 เคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ โดยรับ ข้อมูลข่าวสารผ่านหลายช่องทาง ได้แก่ เจ้าหน้าที่ป่าไม้ (สถานีวนวัฒนวิจัยหนองคูและวนอุทยานป่าสนหนองคู) ผู้นำชุมชน เพื่อนบ้าน โทรทัศน์วิทยุอินเตอร์เน็ต และ หนังสือ และที่ไม่เคยได้รับข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับ ทรัพยากรป่าไม้ คิดเป็นร้อยละ 34.00

ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้วาดด้วยการเก็บ หาสของป่าในพื้นที่ป่าสงวน พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่าง มีคะแนนความรู้เกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้วาดด้วยการเก็บ หาสของป่าในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเฉลี่ย 7.53 คะแนน สูงสุด 10 คะแนน และต่ำสุด 3 คะแนน โดยราษฎร กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความรู้ อยู่ในระดับสูง (8-10 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 54.33 รองลงมามีความความรู้



อยู่ในระดับปานกลาง (5-7 คะแนน) และอยู่ในระดับต่ำ (2-4 คะแนน) คิดเป็นร้อยละ 44.00 และ 1.67 ตามลำดับ

### ประเภท ปริมาณ และมูลค่าของป่าที่เก็บหา

จากการศึกษาพบว่าราษฎรมีการเก็บหาของป่ามาใช้ประโยชน์ทั้งสิ้น 11 ประเภท มีรายละเอียดดังนี้

**ไม้พื้น** พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 35.00 มีการเก็บหาไม้พื้นมีปริมาณทั้งหมด 1,322.57 ลบ.ม./ปี แบ่งเป็นใช้ประโยชน์ในครัวเรือน 815.06 ลบ.ม./ปี และเพื่อจำหน่าย 507.51 ลบ.ม./ปี มีมูลค่า 846,444.16 บาท/ปี ชนิดไม้ที่ทำพื้น ได้แก่ ไม้เระราง ไม้ยางกราด ไม้กันเกรา ไม้กระถินณรงค์ ไม้ยูคาลิปตัส ไม้หางนกยูง ฝรั่ง ไม้กระบาก ไม้ลำควน ไม้สะเดา ไม้พลับพลา ไม้แดง ไม้มะปอก ไม้มะค่าแฉ๊ะ และไม้กระบก โดยสามารถเก็บหาไม้พื้นได้ตลอดทั้งปี

**ไม้ไผ่** พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 9.00 มีการเก็บหาไม้ไผ่ มีปริมาณทั้งหมด 229 ลำ/ปี เพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือนเพียงอย่างเดียว มีมูลค่า 3,435.00 บาท/ปี ชนิดของไม้ไผ่ที่เก็บหา ได้แก่ ไม้ไผ่รวก และ ไม้ไผ่ป่า โดยสามารถเก็บหาไม้ไผ่ได้ตลอดปี

**หน่อไม้** พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 23.33 มีการเก็บหาหน่อไม้มีปริมาณทั้งหมด 1,237.30 กก./ปี เพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือนเพียงอย่างเดียว มีมูลค่า 49,492.00 บาท/ปี ชนิดของหน่อไม้ที่เก็บหา ได้แก่ หน่อไม้ไผ่ป่า และหน่อไม้ไผ่รวก โดยสามารถเก็บหาหน่อไม้ได้ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง สิงหาคม

**ผลไม้ป่า** พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 49.67 มีการเก็บหาผลไม้ป่ามีปริมาณทั้งหมด 34,501.08 กก./ปี แบ่งเป็นเพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือน 7,77.08 กก./ปี และเพื่อจำหน่าย 27,024.00 กก./ปี มีมูลค่า 1,380,043.20 บาท/ปี ชนิดของผลไม้ป่าที่เก็บ ได้แก่ ลูกขย ลูกลำควน ลูกนมควาย ลูกพะวา ลูกเงาะป่า คอแลน ลูกองุ่นป่า ลูกหว้าและมะหวด โดยสามารถเก็บหาผลไม้ป่าได้ช่วงเดือน มีนาคม ถึง ตุลาคม

**พืชผักป่า** พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 43.33 มีการเก็บหาพืชผักป่า มีปริมาณทั้งหมด 4,059.00 กก./ปี แบ่งเป็นเพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือน 3,523.00 กก./ปี

และเพื่อจำหน่าย 536.00 กก./ปี มีมูลค่า 101,475.00 บาท/ปี ชนิดของพืชผักป่าที่เก็บหา ได้แก่ ผักกะแยง ผักเม็ก ผักติ้ว ผักสะเดา ใบชะมวง ใบบัวบก ผักกระโดน ผักถ่อน ดอกกระเจียวขาว ผักกุ่ม ผักอีฮิน ผักแว่น ผักอีทก ผักเชียง ผักหวานป่า และผักอื่น ๆ โดยสามารถเก็บหาพืชผักป่าได้ตลอดทั้งปี

**เห็ด** พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 63.67 มีการเก็บหาเห็ด มีปริมาณทั้งหมด 32,646.08 กก./ปี แบ่งเป็นใช้ประโยชน์ในครัวเรือน 16,200.38 กก./ปี และเพื่อจำหน่าย 16,445.70 กก./ปี มีมูลค่า 4,843,564.00 บาท/ปี ชนิดเห็ดที่เก็บหา ได้แก่ เห็ดระโงก (เห็ดระโงกแดง เหลือง และขาว) เห็ดเผาะ เห็ดผึ้งหวาน เห็ดผึ้งขาว เห็ดผึ้งขม (ผึ้งยูคา) เห็ดถ่าน (เห็ดถ่านเล็กและใหญ่) เห็ดน้ำแป้ง เห็ดหนาม่วง เห็ดโคน เห็ดเห็ดแดง เห็ดผึ้งนกยูง เห็ดตะไคล (เห็ดตะไคลขาวและเขียว) เห็ดหน้าเขียว เห็ดทราย เห็ดเกลือ เห็ดหนาวัว และเห็ดปลวกไถ่น้อย โดยสามารถเก็บหาเห็ดได้ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง กลางเดือนตุลาคม

**พืชกินหัว** พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 19.33 มีการเก็บหาพืชกินหัว มีปริมาณทั้งหมด 3,188.00 กก./ปี แบ่งเป็นใช้ประโยชน์ในครัวเรือน 2,596.00 กก./ปี และเพื่อจำหน่าย 592.00 กก./ปี มีมูลค่า 158,484.00 บาท/ปี ชนิดพืชกินหัวที่เก็บหา ได้แก่ มันราก มันนก มันน้ำและมันอีเคาะ โดยสามารถเก็บหาพืชกินหัวได้ในช่วงเดือน ตุลาคม ถึง ธันวาคม

**แมลงและผลผลิตจากแมลง** พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 17.33 มีการเก็บหาแมลงและผลผลิตจากแมลง มีปริมาณทั้งหมด 1,116.00 กก./ปี แบ่งเป็นใช้ประโยชน์ในครัวเรือน 389.00 กก./ปี และเพื่อจำหน่าย 727.00 กก./ปี มีมูลค่า 193,171.00 บาท/ปี ชนิดแมลงและผลผลิตจากแมลงที่เก็บหา ได้แก่ จิ้งโกร่ง แมงอินูนใหญ่ แมงอินูนเล็ก จิ้งหรีด ไข่มดแดง และแมงกระซอน โดยสามารถเก็บหาแมลงและผลผลิตจากแมลงได้ในช่วงเดือน มีนาคม ถึง มิถุนายน และ กันยายน ถึง พฤศจิกายน

**ชันและยางไม้** พบว่าราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 3.67 มีการเก็บหาชันและยางไม้ มีปริมาณทั้งหมด

197.20 กก./ปี เพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือนเพียงอย่างเดียว มีมูลค่า 39,440.00 บาท/ปี ชนิดชันและยางไม้ที่เก็บหาได้แก่ ไม้เกี๊ยะ (แก่นสนสองใบ) และจี่ได้น้ำมันยางนา โดยสามารถเก็บหาชันและยางไม้ได้ตลอดปี

สัตว์ขนาดเล็ก พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 20.33 มีการจับสัตว์ขนาดเล็ก มีปริมาณทั้งหมด 3,291.79 กก./ปี แบ่งเป็นใช้ประโยชน์ในครัวเรือน 2,086.29 กก./ปี และเพื่อจำหน่าย 1,205.50 กก./ปี มีมูลค่า 430,470.80 บาท/ปี ชนิดสัตว์ขนาดเล็กที่หาได้แก่ อังอ่าง กบ และเขียด โดยสามารถหาสัตว์ขนาดเล็กได้ในช่วงเดือน พฤษภาคม ถึง กรกฎาคม

สมุนไพร พบว่า ราษฎรกลุ่มตัวอย่าง ร้อยละ 12.00 มีการเก็บหาสมุนไพร มีปริมาณทั้งหมด 279.60 กก./ปี เพื่อใช้ประโยชน์ในครัวเรือนเพียงเท่านั้น มีมูลค่า 36,670.00 บาท/ปี ชนิดสมุนไพรที่เก็บหาได้แก่ หญ้าริแพร่ ข่าต้น รากหาวขม เปลือกกระบก เปลือกพลับพลา ไผ่ยวบ หญ้าพันงูขาว ใบย่านาง ปลายไหล เหือก กรูงเขมา รากลำควน หญ้าแพรก รากหญ้าคา และรางจืด โดยสามารถเก็บหาสมุนไพรได้ตลอดทั้งปี

มูลค่าของป่าทั้ง 11 ประเภท ที่หามาได้ของราษฎรกลุ่มตัวอย่าง มีมูลค่าทั้งหมด 8,082,689.16 บาท/ปี

### มูลค่าสุทธิจากการใช้ประโยชน์ของป่า

มูลค่าสุทธิจากการใช้ประโยชน์ของป่าของราษฎรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 4,393,714.09 บาท/ปี หรือ 14,645.71 บาท/ปี/ครัวเรือน โดยคิดเป็นร้อยละ 10.47 ของรายได้เฉลี่ยรายปีต่อครัวเรือน โดยเห็ดมีมูลค่าสุทธิสูงสุด 3,438,919.01 บาท/ปี หรือคิดเป็น 11,463.06 บาท/ปี/ครัวเรือน และไม้พืชมูลค่าสุทธิต่ำสุด -659.95 บาท/ปี หรือคิดเป็น -1,752.73 บาท/ปี/ครัวเรือน โดยสาเหตุที่มีมูลค่าสุทธิติดลบเนื่องจากราษฎรสามารถเก็บหาไม้พืชมูลค่าสุทธิได้เฉพาะไม้ที่แห้งตายเองตามธรรมชาติเท่านั้น จึงทำให้ปริมาณไม้พืชมูลค่าสุทธิที่ราษฎรสามารถเก็บหาได้ต่อครั้งมีปริมาณน้อยและต้องใช้เวลาในการเก็บหานานกว่าจะได้ในปริมาณที่ต้องการ โดยมูลค่าสุทธิจากการใช้ประโยชน์ของป่าแต่ละชนิดสามารถได้ดัง Table 1 ทั้งนี้ เมื่อคิดมูลค่าสุทธิจากการใช้ประโยชน์ของป่าของประชากรในพื้นที่ศึกษาทั้ง 8 ชุมชน เท่ากับ 15,202,246.98 บาท/ปี

**Table 1** Net value of NTFPs utilization by the people.

| Type of NTFPs                       | Value of gathered NTFPs yearly (baht/year) | Cost of NTFPs gathering for utilization (baht/year) | Net value of NTFPs utilization (baht/year) | Net value of NTFPs utilization per household (baht/year) |
|-------------------------------------|--------------------------------------------|-----------------------------------------------------|--------------------------------------------|----------------------------------------------------------|
| - Firewood                          | 846,444.16                                 | 1,044,430.35                                        | -197,986.19                                | -659.95                                                  |
| - Bamboo                            | 3,435.00                                   | 3,524.78                                            | -89.78                                     | -0.30                                                    |
| - Bamboo shoot                      | 49,492.00                                  | 21,124.05                                           | 28,367.95                                  | 94.56                                                    |
| - Forest fruits                     | 1,380,043.20                               | 729,405.45                                          | 650,637.75                                 | 2,168.79                                                 |
| - Forest vegetables                 | 101,475.00                                 | 75,149.92                                           | 26,325.08                                  | 87.75                                                    |
| - Mushroom                          | 4,843,564.00                               | 1,404,644.99                                        | 3,438,919.01                               | 11,463.06                                                |
| - Tuber crops                       | 158,484.00                                 | 117,387.90                                          | 41,096.10                                  | 136.99                                                   |
| - Insects and products from insects | 193,171.00                                 | 142,329.90                                          | 50,841.10                                  | 169.47                                                   |
| - Small wild animals                | 430,470.80                                 | 129,142.85                                          | 301,327.95                                 | 1,004.43                                                 |
| - Herbs                             | 36,670.00                                  | 19,728.29                                           | 16,941.71                                  | 56.47                                                    |
| - Resin and gum                     | 39,440.00                                  | 2,106.59                                            | 37,333.41                                  | 124.44                                                   |
| <b>Total</b>                        | <b>8,082,689.16</b>                        | <b>3,688,975.07</b>                                 | <b>4,393,714.09</b>                        | <b>14,645.71</b>                                         |

### ข้อมูลการแปรรูปของป่าเป็นผลิตภัณฑ์เพื่อการค้า

ราษฎรที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีอาณาเขตติดต่อกับสถานีวนวัฒนวิจัยหนองคู จำนวน 20 ครัวเรือน มีการแปรรูปไม้พินเป็นถ่านเพื่อการค้าเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน โดยราษฎรได้เรียนรู้วิธีการเผาถ่านมาจากบรรพบุรุษของตน เงินลงทุนเริ่มต้นเฉลี่ยครัวเรือนละประมาณ 3,100 บาท โดยเป็นค่าอุปกรณ์ในการเก็บหาไม้พินและเผาถ่าน ได้แก่ มีดขวาด เชื้อ คราด กระสอบ ปาน เข็มเย็บกระสอบ สำหรับวัตถุดิบไม้พินที่ราษฎรนำมาแปรรูปเกือบทั้งหมดนั้นได้มาจากการเก็บหาด้วยตนเองในพื้นที่สถานีวนวัฒนวิจัยหนองคู และมีเพียงบางส่วนเท่านั้นที่มีการเก็บหาเพิ่มเติมด้วยตนเองในพื้นที่เกษตรกรรมของตน โดยไม้พินที่ราษฎรนำมาเป็นวัตถุดิบในการแปรรูปส่วนใหญ่จะเป็นไม้พินแห้งเนื่องจากไม้พินที่สามารถเก็บหาได้ในพื้นที่ป่าจะต้องเป็น ไม้ที่แห้งตายแล้วเท่านั้น การเผาถ่านของราษฎร มี 2 วิธี คือ 1) เผาแบบเตาผิวดินกลบ และ 2) เผาแบบเตาหลุม โดยราษฎรส่วนใหญ่เผาถ่านโดยเตาผิวดินกลบ ปริมาณไม้พินที่ใช้เป็นวัตถุดิบ 523.11 ลบ.ม./ปี ได้ถ่าน 392.00 ลบ.ม./ปี (1,117 กระสอบ) ราคาจำหน่าย 250-330 บาท/กระสอบ โดยมีการจำหน่าย 4 วิธี คือ 1) จำหน่ายด้วยตนเองในชุมชน 2) จำหน่ายในชุมชนของคนผ่านพ่อค้าคนกลางที่มารับซื้อ 3) จำหน่าย นอกชุมชนด้วยตนเอง และ 4) จำหน่ายนอกชุมชนผ่านพ่อค้าคนกลาง โดยแหล่งจำหน่ายนอกพื้นที่ชุมชน ได้แก่ พื้นที่หมู่บ้านใกล้เคียง ร้านหมูกระทะ และร้านขายไก่ย่าง มูลค่าของถ่านที่จำหน่ายรวม 316,100 บาท/ปี

### การตลาดของการค้าของป่าที่ตลาดชุมชนสนสองใบ

ตลาดชุมชนสนสองใบมีผู้ประกอบการค้าของป่าจำนวนไม่แน่นอน ประมาณ 4 -30 ราย โดยมีจำนวน 4 รายที่เป็นผู้ค้าประจำ โดยจะขายของป่าที่ออกตามฤดูกาล รวมถึงผลผลิตทางการเกษตรที่ซื้อมาหรือเก็บหาได้จากครัวเรือน ซึ่งผู้ประกอบการรายแรกได้เริ่มกิจการค้าของป่าเมื่อปี พ.ศ. 2557 ในขณะนั้นแผงค้า

ตลาดยังคงตั้งอยู่บริเวณไหล่ทาง การซื้อขายของป่าในบริเวณดังกล่าวจึงมักเกิดอุบัติเหตุบ่อยครั้ง ต่อมาในปี พ.ศ. 2559 ที่มีการย้ายตลาดเข้ามาอยู่บริเวณหน้าพื้นที่สถานีวนวัฒนวิจัยหนองคู จึงมีผู้ค้ารายอื่นๆ ทอยเข้ามาเพิ่มเติม โดยผู้ประกอบการทั้ง 4 ราย จะขายของที่ตลาดแห่งนี้เป็นประจำทุกวันไม่มีวันหยุด ช่วงเวลาในการขายตั้งแต่เวลา 8.00 น. ถึง 17.00 น. ผู้ค้าจะต้องจ่ายค่าบำรุงแผงค้าเป็นเงิน 10 บาท โดยของป่าที่นำมาจำหน่ายมีทั้งหมด 41 รายการ ได้แก่ หน่อไม้ไผ่หวาน หน่อไม้ไผ่ป่า หน่อไม้ไผ่รวก ดอกกระเจียวขาว ดอกกระเจียวแดง ลูกผักสาบ ฯลฯ มีจุดเด่นที่คุณภาพ มีความหลากหลาย ราคาถูก และเป็นของป่าหายากสำหรับผู้คนในท้องถิ่นอื่น โดยมีรายได้จากการขายของป่าประมาณ 2,000 บาท/วัน ปัญหาด้านการตลาดของผู้ประกอบการที่พบ 1) ผู้ประกอบการทุกรายประสบปัญหาด้านผลิตภัณฑ์ เนื่องจากของป่าบางชนิดมีอายุในการเก็บรักษาสั้นเน่าเสียง่าย ผู้ประกอบการมีแนวทางในการแก้ปัญหาโดยการนำไปแปรรูป เช่น เห็ดจะนำไปนึ่งแล้วนำไปแช่แข็งไว้เพื่อที่จะได้ยืดอายุในการเก็บรักษาไว้ให้นานขึ้น 2) ปัญหาในการจำหน่ายสินค้าไม่หมด โดยผู้ประกอบการมีแนวทางแก้ไขโดยการควบคุมปริมาณของป่าที่นำมาจำหน่ายให้เหมาะสมในแต่ละวัน และ 3) ปัญหาด้านการส่งเสริมการตลาด โดยผู้ประกอบการไม่สามารถลดราคาสินค้าได้ตามที่ลูกค้าต้องการ เนื่องจากของป่าบางชนิดมีต้นทุนที่สูงและผู้ประกอบการเองมีภาระค่าใช้จ่ายที่ต้องแบกรับ ผู้ประกอบการจึงมีวิธีการแก้ปัญหาโดยการหลีกเลี่ยงการลดราคาสินค้าแต่ใช้วิธีการแถมสินค้าแทน

### สรุป

ราษฎรที่อาศัยอยู่ในชุมชนที่มีอาณาเขตติดต่อกับสถานีวนวัฒนวิจัยหนองคู ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 73.00 มีอายุเฉลี่ย 51.67 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 49.33 ประกอบอาชีพหลัก เกษตรกรรมและมีอาชีพรอง ร้อยละ 57.33 มีสมาชิกใน



ครัวเรือนเฉลี่ย 4.25 คน มีรายได้เฉลี่ย 139,825.67 บาท/ปี/ครัวเรือน และมีรายจ่ายเฉลี่ย 103,881.85 บาท/ปี/ครัวเรือน มีที่ดินถือครองเป็นของตนเอง ร้อยละ 98.67 มีที่ดินเฉลี่ย 9.73 ไร่/ครัวเรือน และเคยได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับทรัพยากรป่าไม้ผ่านหลายช่องทาง เช่น เจ้าหน้าที่ป่าไม้ ผู้นำชุมชน เพื่อนบ้าน ฯลฯ ร้อยละ 66.00 อย่างไรก็ตามราษฎรส่วนใหญ่มีความรู้เกี่ยวกับกฎหมายป่าไม้วาดด้วยการเก็บหาของป่าในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติอยู่ในระดับสูง (8-10 คะแนน) ร้อยละ 54.33

ราษฎรมีการนำของป่ามาใช้ประโยชน์ทั้งสิ้น 11 ประเภท ได้แก่ ไม้ฟืน ไม้ไฟ หน่อไม้ ผลไม้ป่า พืชผักป่า เห็ด พืชกินหัว เมล็ดและผลผลิตจากเมล็ด ชัน และยางไม้ สัตว์ขนาดเล็กและสมุนไพร มีมูลค่าทั้งหมด 8,082,689.16 บาท/ปี มูลค่าสุทธิจากการใช้ประโยชน์ของป่าของราษฎรกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 4,393,714.09 บาท/ปี หรือ 14,645.71 บาท/ปี/ครัวเรือน โดยคิดเป็นมูลค่าสุทธิจากการใช้ประโยชน์ของป่าของประชากรทุกครัวเรือนในพื้นที่ศึกษาทั้ง 8 หมู่ชน เท่ากับ 15,202,246.98 บาท/ปี

ราษฎรจำนวน 20 ราย ที่มีการนำไม้ฟืนมาแปรรูปเป็นถ่านเพื่อการค้าเป็นอุตสาหกรรม ในครัวเรือน การเผาถ่าน มี 2 วิธี ได้แก่ 1) เเผาแบบเตาผิวดินกลบ และ 2) เเผาแบบเตาอบดินเหนียว ซึ่งในรอบปีที่ผ่านมาราษฎรใช้ไม้ฟืนเป็นวัตถุดิบ 523.11 ลบ.ม./ปี ได้ถ่าน 392.00 ลบ.ม./ปี และมีมูลค่ารวม 316,100 บาท/ปี

ตลาดชุมชนสนสองใบมีผู้ประกอบการค้าของป่าประจำมี 4 ราย ที่เป็นผู้ค้าประจำ โดยจะขายของป่าที่ออกตามฤดูกาล รวมถึงผลผลิตทางการเกษตรที่ซื้อหรือเก็บหาได้จากครัวเรือนขายตั้งแต่เวลา 8.00 น. ถึง 17.00 น. โดยของป่าที่นำมาจำหน่ายมีทั้งหมด 41 รายการ มีจุดเด่นที่คุณภาพ มีความหลากหลาย ราคาถูก และเป็นของป่าหายากสำหรับผู้คนในท้องถิ่นอื่น ผู้ประกอบการมีรายได้จากการขายของป่าประมาณ 2,000 บาท/วัน

จากการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปริมาณการใช้ประโยชน์ของป่าซึ่งเป็นเรื่องของอุปสงค์ (demand) ทั้งนี้ หากมีการศึกษาครั้งต่อไปควรมีการศึกษาเรื่องของการกำลังการผลิตของของป่าแต่ละชนิดว่าในรอบปีของป่าแต่ละชนิดสามารถให้ผลผลิตเท่าใด ซึ่งเป็นเรื่องของอุปทาน (supply) โดยข้อมูลที่ได้สามารถนำมาใช้หาค่าความเหมาะสมของการใช้ประโยชน์ด้านการเก็บหาของป่าในพื้นที่ได้

## เอกสารและสิ่งอ้างอิง

- กรมป่าไม้. 2556. สถานีวนวัฒนวิจัยหนองคู. แหล่งที่มา: [http://forestinfo.forest.go.th/55/Dep\\_Detail.aspx?id=477](http://forestinfo.forest.go.th/55/Dep_Detail.aspx?id=477), 9 เมษายน 2561.
- จส.100. 2560. **ทำความรู้จัก! ชุมชนตัวอย่างขับเคลื่อนอย่างยั่งยืน อำเภอสว่าง จังหวัดสุรินทร์.** แหล่งที่มา: [http://www.js100.com/th/site/post\\_share/view/38564](http://www.js100.com/th/site/post_share/view/38564), 9 เมษายน 2561.
- เจนจิรา พวงมาลี และ สันติ สุขสอาด. 2557. มูลค่าการใช้ประโยชน์ของป่า ในป่าชุมชนบ้านเขาเขียว ตำบลหัวเขา อำเภอดงหลวง จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารวนศาสตร์* 33 (1): 76-84.
- วุฒิพล หัวเมืองแก้ว. 2557. **เศรษฐศาสตร์ทรัพยากรป่าไม้.** อักษรสยามการพิมพ์, กรุงเทพฯ.
- สำนักวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้ และ ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์. 2541. **โครงการประเมินคุณค่าทรัพยากรในพื้นที่ป่าอนุรักษ์: กรณีศึกษาในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง.** สำนักวิชาการป่าไม้ กรมป่าไม้ และ ศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, กรุงเทพฯ.
- Yamane, T. 1973. **Statistics: An Introductory Analysis.** 3rd ed. Harper International Edition, Tokyo.